

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.01.2013
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	30.04.2013
Avaldamismärge:	RT I, 06.12.2012, 2

Riikliku pensionikindlustuse seadus¹

Vastu võetud 05.12.2001

[RT I 2001, 100, 648](#)

jõustumine 01.01.2002

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
05.06.2002	RT I 2002, 53, 336	01.07.2002
09.06.2002	RT I 2002, 53, 338	01.07.2002
19.06.2002	RT I 2002, 61, 375	01.08.2002
29.01.2003	RT I 2003, 20, 116	10.03.2003
12.06.2003	RT I 2003, 48, 343	01.07.2003
10.12.2003	RT I 2003, 82, 549	01.01.2004
17.12.2003	RT I 2003, 88, 589	01.01.2004
18.03.2004	RT I 2004, 16, 120	01.04.2004
08.12.2004	RT I 2004, 89, 604	01.04.2005
15.12.2004	RT I 2004, 89, 608	07.01.2005
15.06.2005	RT I 2005, 37, 283	01.07.2005
15.06.2005	RT I 2005, 39, 308	01.01.2006
17.05.2006	RT I 2006, 26, 191	01.08.2006
10.05.2006	RT I 2006, 26, 193	01.01.2007
18.10.2006	RT I 2006, 49, 370	20.11.2006, osaliselt 01.01.2007
15.02.2007	RT I 2007, 24, 127	01.01.2008
30.05.2007	RT I 2007, 40, 286	23.06.2007
24.10.2007	RT I 2007, 59, 381	26.11.2007
14.11.2007	RT I 2007, 62, 395	01.01.2008
19.12.2007	RT I 2007, 71, 437	01.10.2008
30.09.2008	RT III 2008, 38, 251	30.09.2008
22.10.2008	RT I 2008, 48, 264	23.11.2008
22.10.2008	RT I 2008, 48, 264	01.01.2009
20.02.2009	RT I 2009, 15, 93	01.03.2009
18.02.2009	RT I 2009, 15, 94	10.03.2009, kohaldatakse isikule, kelle suhtes jõustub sүүidimõistev kohtuotsus pärast seaduse jõustumist.
29.10.2009	RT I 2009, 53, 360	01.01.2010, osaliselt 21.11.2009
07.04.2010	RT I 2010, 18, 97	16.05.2010, osaliselt 01.01.2017
22.04.2010	RT I 2010, 22, 108	01.01.2011 jõustub päeval, mis on kindlaks määratud Euroopa Liidu Nõukogu otsuses Eesti Vabariigi suhtes kehtestatud erandi kehtetuks tunnistamise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud alusel, Euroopa Liidu Nõukogu 13.07.2010. a otsus Nr 2010/416/EL (ELT L 196, 28.07.2010, lk 24–26).

17.06.2010	RT I 2010, 38, 231	01.07.2010
09.06.2010	RT I 2010, 41, 240	01.09.2010
27.01.2011	RT I, 23.02.2011, 3	01.01.2012
16.02.2011	RT I, 14.03.2011, 1	01.01.2012
08.03.2012	RT I, 27.03.2012, 6	01.06.2012
06.06.2012	RT I, 02.07.2012, 2	01.01.2013, osaliselt 01.01.2015
14.06.2012	RT I, 02.07.2012, 8	01.08.2012
14.11.2012	RT I, 06.12.2012, 1	01.01.2013, osaliselt 01.05.2013; tekstis asendatud sõnad „pensioniamet” ja „elukohajärgne pensioniamet” sõnaga „Sotsiaalkindlustusamet”
08.11.2017	RT I, 10.11.2017, 14	08.11.2017 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnistab riikliku pensionikindlustuse seaduse § 24 lg-d 7 ja 8 ning § 28 lg 2 p 12 põhiseadusvastaseks ja kehtetuks osas, milles need ei võimalda täiendavat pensioniõiguslikku staaži jagada § 28 lg 2 p-s 12 nimetatud isikute vahel olukorras, kus mõlemad isikud vastavad sättes esitatud täiendava pensioniõigusliku staaži saamise eeldustele, kuid nad ei jõua selle omavahelises jagamises kokkuleppele.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolev seadus sätestab riikliku pensioni mõiste, liigid, ulatuse, saamise tingimused ja korra, riikliku pensionikindlustuse korralduse, registri pidamise ning vahendite arvestamise alused.

(2) Käesolevas seaduses reguleeritud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seadust, kui käesolev seadus ei näe ette teisiti.

[RT I 2002, 61, 375- jõust. 01.08.2002]

§ 2. Riikliku pensioni mõiste

Käesoleva seaduse alusel makstav riiklik pension on solidaarsuspõhimõttele tuginev igakuine rahaline sotsiaalkindlustushüvitis vanaduse, töövõimetuse või toitja kaotuse korral, mida makstakse riigieelarves riikliku pensionikindlustuse kuludeks määratud vahenditest.

§ 3. Pensionikindlustatu

Pensionikindlustatu on isik:

- 1) kes vastavalt sotsiaalmaksuseadusele on maksnud või kelle eest on kohustus maksta sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa;
- 2) kellel vastavalt käesolevale seadusele tekib muudel alustel õigus riiklikule pensionile.

§ 4. Õigus saada riiklikku pensioni

(1) Käesolevas seaduses sätestatud tingimustel määratakse riiklik pension ja seda makstakse:

- 1) Eesti alalisele elanikule;
- 2) tähtajalise elamisloa või elamisõiguse alusel Eestis elavale välismaalasele.

(1¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikul, kelle elukoht on mitmes riigis, on õigus riiklikule pensionile, kui ta on resident tulumaksuseaduse § 6 lõike 1 tähenduses või kui ta elab Eestis püsivalt välismaalaste seaduse § 6 tähenduses.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(2) Käesoleva seaduse alusel määratakse riiklik pension juhul, kui isik ei saa riiklikku pensioni Eesti teiste seaduste alusel.

(3) Kui Eesti Vabariigi poolt sõlmitud välisleping sisaldab pensioni määramiseks või maksmiseks teistsuguseid sätteid kui käesolev seadus, kohaldatakse välislepingut.

§ 5. Riikliku pensioni liigid

Käesolev seadus sätestab järgmised riikliku pensioni liigid:

- 1) vanaduspension;
- 2) töövõimetuspension;
- 3) toitjakaotuspension;
- 4) rahvapension.

§ 6. Õigus valida pensioniliik

Isikule, kellel on õigus mitmele riiklikule pensionile, määratakse üks riiklik pension tema valikul, välja arvatud käesoleva seaduse § 41 lõikes 4 sätestatud juhul.

2. peatükk VANADUSPENSION

§ 7. Õigus vanaduspensionile

(1) Õigus vanaduspensionile on isikul:

- 1) kes on saanud 63-aastaseks ja
- 2) kellel on 15 aastat Eestis omandatud käesoleva seaduse §-s 27 sätestatud pensionistaaži.

(2) Meeste ja naiste vanaduspensioniea järk-järguliseks võrdsustamiseks tekib õigus vanaduspensionile enne käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 sätestatud ea saabumist 1944.–1952. aastal sündinud naistel alljärgnevalt sätestatud vanuses:

Sünniaasta	Vanus
1944	58 a 6 kuud
1945	59 a
1946	59 a 6 kuud
1947	60 a
1948	60 a 6 kuud
1949	61 a
1950	61 a 6 kuud
1951	62 a
1952	62 a 6 kuud

(2¹) Vanaduspensionieana mõistetakse käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 ja käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud vanust, kui muus seaduses ei ole sätestatud teisiti.

[RT I 2006, 49, 370- jõust. 20.11.2006]

(3) Vanaduspension määratakse eluajaks.

§ 8. Edasilükatud vanaduspension

(1) Edasilükatud vanaduspension on vanaduspension, mis on määratud käesoleva seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensionieast (edaspidi *vanaduspensioniega*) hilisemas vanuses.

[RT I 2010, 18, 97- jõust. 16.05.2010]

(2) Isikul on õigus edasilükatud vanaduspensionile mis tahes ajal pärast vanaduspensionile õiguse tekkimist.

(3) Edasilükatud vanaduspension arvutatakse vanaduspensionile arvutamiseks käesoleva seaduse §-s 11 sätestatud korras, suurendades pensioni 0,9 protsendi võrra iga kuu eest, mis on möödunud isiku jõudmisest vanaduspensionieast.

(4) Edasilükatud vanaduspension määratakse eluajaks.

(5) Edasilükatud vanaduspensionile ei määrata isikule, kellele on määratud riiklik pension (välja arvatud toitjakaotuspension või rahvapension toitja kaotuse alusel) käesoleva seaduse või mõne muu seaduse alusel.

§ 9. Ennetähtaegne vanaduspension

(1) Isikul, kellel on vanaduspensioni määramiseks nõutav käesoleva seaduse § 7 lõike 1 punktis 2 sätestatud pensionistaaž, on õigus ennetähtaegsele vanaduspensionile kuni kolm aastat enne vanaduspensioniiikka jõudmist.

(2) Ennetähtaegne vanaduspension arvutatakse vanaduspensioni arvutamiseks käesoleva seaduse §-s 11 sätestatud korras, vähendades pensioni 0,4 protsendi võrra iga kuu ja sellest lühema perioodi eest, mis on jäänud isiku vanaduspensioniiikka jõudmiseni.

(3) Pensioni vähendamist 0,4 protsendi võrra rakendatakse ka juhul, kui vanaduspensionieani on jäänud vähem kui üks kalendrikuu.

(4) Kui ennetähtaegse vanaduspensioni suuruse arvutamisel lähtutakse vastavalt käesoleva seaduse § 11 lõikele 6 rahvapensioni määra, kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatud vähendamist rahvapensioni määrale.

(5) Ennetähtaegne vanaduspension määratakse eluajaks.

(6) Täiendava pensionistaaži omandamisel arvutatakse ennetähtaegse vanaduspensioni suurus ümber käesoleva seaduse §-s 25 sätestatud korras.

(7) Ennetähtaegset vanaduspensioni ei arvutata ümber vanaduspensioniks (§ 7) või soodustingimustel vanaduspensioniks.

§ 10. Soodustingimustel vanaduspension

(1) Õigus soodustingimustel vanaduspensionile on järgmistel isikutel, kui neil on olemas vanaduspensioni määramiseks nõutav pensionistaaž:

1) emal, isal, vanema abikaasal, eestkostjal või hooldajal, kes on kasvatanud vähemalt kaheksa aastat alla 18-aastast keskmise, raske või sügava puudega last või viit või enam last, – viis aastat enne vanaduspensioniiikka jõudmist;

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

2) emal, isal, vanema abikaasal, eestkostjal või hooldajal, kes on kasvatanud vähemalt kaheksa aastat nelja last, – kolm aastat enne vanaduspensioniiikka jõudmist;

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

3) emal, isal, vanema abikaasal, eestkostjal või hooldajal, kes on kasvatanud vähemalt kaheksa aastat kolme last, – üks aasta enne vanaduspensioniiikka jõudmist;

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

4) [kehtetu -RT I 2003, 88, 589- jõust. 01.01.2004]

5) [kehtetu -RT I 2003, 88, 589- jõust. 01.01.2004]

6) hüpofüsaarse kääbuskasvuga isikul – 45-aastaselt.

(2) Kui samade laste suhtes on õigus taotleda soodustingimustel vanaduspensioni mitmel käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1–3 nimetatud isikul, lepivad need isikud kokku, kes õigust soodustingimustel vanaduspensionile kasutab. Kokkulepet väljendab kirjalik nõusolek soodustingimustel vanaduspensioni õiguse kasutamisest loobumise kohta teise pensionitaotleja kasuks.

(3) Kui üks käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1–3 nimetatud isikutest ei anna teisele isikule soodustingimustel vanaduspensioni taotlemiseks kirjalikku nõusolekut, on pensioni taotlejal õigus vaidluse lahendamiseks pöörduda kohtu poole.

(4) Soodustingimustel vanaduspension määratakse eluajaks.

§ 11. Vanaduspensioni suurus

(1) Vanaduspension koosneb kolmest osast:

1) baasosast;

2) staažiosakust, mille suurus võrdub pensioniõigusliku staaži (§ 28) aastate arvu ja aastahinde korrutisega;

3) kindlustusosakust, mille suurus võrdub pensionikindlustatu aastakoeffitsientide (§ 12) summa ja aastahinde korrutisega.

(2) Pensioni aastahinne on ühe pensioniõigusliku staaži aasta ja aastakoeffitsiendi 1,000 rahaline väärtus.

(3) Kui pensioni taotlejal ei ole pensionikindlustusstaaži (§ 30), määratakse pension lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud osade alusel.

(4) Kui pensioni taotlejal ei ole pensioniõiguslikku staaži, määratakse pension käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 3 nimetatud osade alusel.

(5) Aastakoeffitsiendi ja kindlustusosaku arvutamise juhendi [kehtestab sotsiaalminister](#).

(6) Isikule, kelle vanaduspensioni suurus osutub väiksemaks rahvapensioni määra, makstakse vanaduspensioni rahvapensioni määras.

§ 12. Pensionikindlustatu aastakoeffitsient

(1) Pensionikindlustatu aastakoeffitsiendi arvutamiseks liidetakse pensionikindlustatu isikustatud sotsiaalmaksu riikliku pensionikindlustuse osa summad ning jagatakse isikustatud sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa keskmise suurusega antud kalendriaastal.

(2) Isikustatud sotsiaalmaksu riikliku pensionikindlustuse osana võetakse arvesse summad, mis pensionikindlustatu kohta vastavalt sotsiaalmaksuseaduse §-le 10 kantakse riikliku pensionikindlustuse vahenditesse ja mille kohta peetakse arvestust riiklikus pensionikindlustuse registris. Seejuures võetakse aluseks:

1) sotsiaalmaksu maksja poolt sotsiaalmaksuseaduse § 2 lõike 1 punktides 1–4, 6 ja 9 ning § 6 lõike 1 punktis 2 sätestatud juhtudel – arvestatud sotsiaalmaks. Sama seaduse § 2 lõike 1 punktis 8 sätestatud juhul – arvestatud sotsiaalmaks, välja arvatud sotsiaalmaks töötukindlustushüvitiselt;

2) riigi, kohaliku omavalitsuse üksuse või muu avalik-õigusliku juriidilise isiku poolt sotsiaalmaksuseaduse § 6 lõikes 1 ja 1¹ sätestatud juhtudel – arvestatud sotsiaalmaks;

[RT I, 02.07.2012, 8- jõust. 01.08.2012]

3) füüsilisest isikust ettevõtja poolt sotsiaalmaksuseaduse § 2 lõike 1 punktis 5 ja §-s 6¹ sätestatud juhtudel – makstud sotsiaalmaks.

[RT I, 02.07.2012, 8- jõust. 01.08.2012]

(2¹) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud võetakse riikliku pensionikindlustuse osana pensionikindlustatu aastakoeffitsiendi arvutamisel arvesse ka summad, mis on laekunud pensionikindlustatu kohta riikliku pensionikindlustuse vahenditesse vastavalt nõukogu määrusele (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjad ja Euroopa ühenduste muude teenistujate teenistustingimused ning komisjoni ametnike suhtes ajutiselt kohaldatavad erimeetmed (EÜT L 56, 4.03.1968, lk 1–7) (edaspidi *nõukogu määrus*). Eelnimetatud summade laekumist ja nende üle arvestuse pidamist reguleeriva korra [kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega](#).

[RT I 2007, 62, 395- jõust. 01.01.2008]

(3) Käesolevas seaduses käsitletav sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa määr on 20 protsenti.

(4) Sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa ja riikliku pensionikindlustuse osa summad ümardatakse sendi täpsusega.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 13. Isikustatud sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa keskmine suurus

(1) Isikustatud sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa keskmise suuruse leidmisel võetakse aluseks riiklikku pensionikindlustuse registrisse kantud andmed isikustatud sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa kohta kalendriaastal.

(2) Isikustatud sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa keskmise suuruse arvutamise korra [kehtestab Vabariigi Valitsus](#).

(3) Eelmise kalendriaasta isikustatud sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa keskmise suuruse [kinnitab Vabariigi Valitsus](#) hiljemalt jooksva aasta 20. märtsil ning seda rakendatakse pensioni määramisel ja ümberarvutamisel tähtajaga alates 1. aprillist.

(4) Kui pension määratakse algtähtajaga enne 1. aprilli, võetakse pensioni arvutamisel aluseks Vabariigi Valitsuse kinnitatud riiklikku pensionikindlustuse registrisse kantava isikustatud sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa arvestuslik keskmine suurus.

(5) [Vabariigi Valitsus kinnitab](#) järgmise kalendriaasta riiklikku pensionikindlustuse registrisse kantava isikustatud sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa arvestusliku keskmise suuruse hiljemalt kümme kalendripäeva enne kalendriaasta algust.

3. peatükk TÖÖVÕIMETUSPENSION

§ 14. Õigus töövõimetuspensionile

(1) Õigus töövõimetuspensionile on isikul:

- 1) kes on vanuses 16 aastat kuni vanaduspensionieani ja
- 2) kes on tunnistanud püsivalt töövõimetuks sotsiaalministri kehtestatud korras töövõime kaotusega 40–100 protsenti ja
[RT I 2007, 71, 437- jõust. 01.10.2008]
- 3) kellel on olemas käesoleva seaduse §-s 15 sätestatud töövõimetuspensionini määramiseks nõutav pensionistaaž.

(2) Töövõimetuspension määratakse püsiva töövõimetuse ajaks.

§ 15. Töövõimetuspensionini määramiseks nõutav pensionistaaž

(1) Töövõimetuspensionini määramiseks peab isikul, kelle töövõime kaotus on 40–100 protsenti, püsiva töövõimetuse tuvastamise algtähtajaks olema järgmine Eestis omandatud pensionistaaž:
[RT I 2008, 48, 264- jõust. 01.01.2009]

Vanus aastates	Nõutav pensionistaaž aastates staažinõuet ei ole
16–24	
25–26	1
27–28	2
29–30	3
31–32	4
33–35	5
36–38	6
39–41	7
42–44	8
45–47	9
48–50	10
51–53	11
54–56	12
57–59	13
60–62	14

[RT I 2008, 48, 264- jõust. 01.01.2009]

(2) Töövõimetuspensionini määramiseks staažinõuet ei ole, kui püsiva töövõimetuse põhjuseks on Eesti õigusaktide alusel tuvastatud töövigastus või kutsehaigus.

(3) Töövõimetuspensionini korduval määramisel isikule, kellele on varem makstud töövõimetuspensionini ja kelle õigus pensionile lõppes, suurendatakse töövõimetuspensionini eelmisel määramisel kohaldatud pensionistaaži nõuet ühe aasta võrra iga kolme aasta kohta, mis on möödunud eelmise töövõimetuspensionini maksmise aja lõppemisest, kuid mitte enam kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud pensionistaaži nõudeni.

§ 16. Püsiv töövõimetus

(1) Püsival töövõimetusel on kaks astet:

- 1) täielik töövõimetus;
- 2) osaline töövõimetus.

(2) Täielikult töövõimetu on isik, kellel esineb haigusest või vigastusest põhjustatud tugevasti väljendunud funktsioonihäire, mille tõttu ta ei ole võimeline tööga elatist teenima.

(3) Osaliselt töövõimetu on isik, kes on võimeline tööga elatist teenima, kuid kes haigusest või vigastusest põhjustatud funktsioonihäire tõttu ei ole võimeline tegema talle sobivat tööd tööaja üldisele riiklikule normile vastavas mahus.

(4) Püsiva töövõimetuse ulatust väljendatakse töövõime kaotuse protsentides nulliga lõppeva arvuna.

(5) Täielikule töövõimetusel vastab töövõime kaotus 100 protsenti.

(6) Osalisele töövõimetusel vastab töövõime kaotus 10–90 protsenti.

(7) Isiku võib püsivalt töövõimetuks tunnistada kestusega kuus kuud, üks aasta, kaks aastat, kolm aastat, viis aastat või kuni käesoleva seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniniikka jõudmiseni, kuid mitte kauemaks kui viieks aastaks.

[RT I 2010, 18, 97- jõust. 16.05.2010]

(8) Isiku püsiva töövõimetuse tekkimise aja võib tuvastada tagasiulatuvalt, ent mitte enam kui kolm aastat püsiva töövõimetuse ekspertiisi taotlemise kuupäevast.

[RT I 2007, 71, 437- jõust. 01.10.2008]

(9) Püsiva töövõimetus, selle tekkimise aja, põhjuse ja kestuse tuvastab Sotsiaalkindlustusamet püsiva töövõimetus ekspertiisiga.

[RT I 2007, 71, 437- jõust. 01.10.2008]

(9¹) Püsiva töövõimetus, selle tekkimise aja, põhjuse ja kestuse tuvastamise tingimused ja korra ning töövõimetus põhjuste loetelu kehtestab [sotsiaalminister määrusega](#).

[RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

(10) Püsiva töövõimetus ekspertiisi teeb Sotsiaalkindlustusamet kaasates ekspertarste.

[RT I 2007, 71, 437- jõust. 01.10.2008]

(10¹) Ekspertarstiga sõlmitakse ekspertiisi tegemiseks tsiviilõiguslik leping, talle makstakse tehtud ekspertiisi eest tasu ning hüvitatakse väljaspool elukohta kohustuste täitmiseega kaasnenud dokumentaalselt tõendatud sõidu- ja majutuskulud vastavalt sõlmitud lepingule. Tasu suuruse kindlaksmääramisel võetakse arvesse ekspertarsti kvalifikatsiooni, töö keerukust ja tööks kuluvat aega.

[RT I 2007, 71, 437- jõust. 01.10.2008]

(10²) Ekspertarstil on õigus tutvuda oma ülesannete täitmiseks vajalike materjalidega ja teha ettepanekuid nende täiendamiseks. Ekspertarst ei tohi avaldada talle oma ülesannete täitmisel teatavaks saanud andmeid.

[RT I 2007, 71, 437- jõust. 01.10.2008]

(10³) Sotsiaalkindlustusameti ekspertiisiga tegeleval ametnikul ja Sotsiaalkindlustusameti ekspertarstil on isiku nõusolekul juurdepääs tervise infosüsteemis olevatele püsiva töövõimetus tuvastamiseks ja ajutise töövõimetuslehe pikendamiseks vajalikele järgmistele isikuandmetele:

- 1) andmed andmete esitaja kohta;
- 2) andmed ambulatoorsete visiitide ja haiglas viibimiste kohta;
- 3) andmed ravimite kohta.

[RT I, 27.03.2012, 6- jõust. 01.06.2012]

(10⁴) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 10³ sätestatud andmed tervise infosüsteemis puuduvad või need on püsiva töövõimetus tuvastamiseks ja ajutise töövõimetuslehe pikendamiseks ebapiisavad, edastab isiku pere- või eriarst puuduvad andmed tervise infosüsteemi ja teavitab sellest Sotsiaalkindlustusametit või täidab isiku kohta käesoleva paragrahvi lõike 11 alusel kehtestatud terviseseisundi kirjelduse vormi ja esitab selle Sotsiaalkindlustusametile 15 päeva jooksul Sotsiaalkindlustusametilt asjakohase taotluse saamisest arvates.

[RT I, 27.03.2012, 6- jõust. 01.06.2012]

(10⁵) Püsiva töövõimetus tuvastamiseks ja ajutise töövõimetuslehe pikendamiseks vajalike tervise infosüsteemi andmete loetelu ja päringute perioodid [kehtestab sotsiaalminister määrusega](#).

[RT I, 27.03.2012, 6- jõust. 01.06.2012]

(11) Töövõime kaotuse protsendi määramise korra ning püsiva töövõimetus ekspertiisiks vajalike dokumentide loetelu ja vormid [kehtestab sotsiaalminister](#).

[RT I 2007, 71, 437- jõust. 01.10.2008]

§ 16¹. Ekspertiisi tegemise tähtaeg

Sotsiaalkindlustusamet teeb ekspertiisi viieteistkümne tööpäeva jooksul ekspertiisiks piisavate andmete saamise päevast arvates.

[RT I 2007, 71, 437- jõust. 01.10.2008]

§ 17. Püsiva töövõimetus ekspertiisi otsus

[RT I 2007, 71, 437- jõust. 01.10.2008]

(1) Püsiva töövõimetus ekspertiisi tulemuste kohta vormistab Sotsiaalkindlustusamet kirjaliku otsuse.

[RT I 2007, 71, 437- jõust. 01.10.2008]

(2) [Kehtetu -RT I 2007, 71, 437- jõust. 01.10.2008]

(3) Püsiva töövõimetus tuvastamisel näidatakse ekspertiisi otsuses ära:

- 1) püsiva töövõimetus taotluse esitamise aeg;
- 2) püsiva töövõimetus tekkimise aeg;
- 3) püsiva töövõimetus põhjus;
- 4) püsiva töövõimetus kestus;
- 5) püsiva töövõimetus ulatus väljendatuna töövõime kaotuse protsentides;
- 6) korduvekspertiisi tähtaeg, kui püsiva töövõimetus kestus on tuvastatud lühemaks tähtajaks kui vanaduspensioniiikka jõudmiseni;

7) otsuse vaidlustamise kord.

(4) Kui isikul tuvastatakse rohkem kui üks püsiva töövõimetuse põhjus, nimetatakse otsuses kõik põhjused, eraldi igast põhjusest tingitud püsiva töövõime kaotus protsentides ja kogu püsiva töövõime kaotus protsentides. [RT I 2007, 71, 437- jõust. 01.10.2008]

(5) Kui isikul ei tuvastata püsivat töövõimetust, esitatakse sellekohane kirjalik põhjendus. [RT I 2007, 71, 437- jõust. 01.10.2008]

§ 18. Töövõimetuspensionini arvutamine

(1) Töövõimetuspensionini arvutamise aluseks võetakse suurem järgmistest vanaduspensionidest:

1) püsivalt töövõimetu isiku pensioniõigusliku staaži ja aastakoeffitsientide summa alusel käesoleva seaduse §-s 11 sätestatud korras arvutatud vanaduspension;

2) vanaduspension 30-aastase pensioniõigusliku staaži korral.

(2) Töövõimetuspension moodustab töövõime kaotusele vastava protsendi käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel leitud suurusel.

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel arvutatud pension osutub väiksemaks rahvapensionini määrast, makstakse töövõimetuspensionini rahvapensionini määras.

§ 19. Üleminek töövõimetuspensionilt vanaduspensionile

(1) Isikule, kellele makstakse töövõimetuspensionini kuni vanaduspensionieani, määratakse vanaduspensioniiikka jõudmisel vanaduspension ilma pensioniavaldust nõudmata.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhul arvutatakse vanaduspension vastavalt käesoleva seaduse § 11 sätetele, lähtudes vanaduspensionini määramise ajaks olemasolevast pensionistaažist.

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõike 2 kohaselt arvutatud vanaduspension osutub väiksemaks varem makstud pensionist, makstakse vanaduspensionini varem makstud pensioni suurusel, kuid mitte vähem kui isiku töövõime kaotuse protsendile vastav osa käesoleva seaduse § 18 lõike 1 punkti 2 alusel arvutatud töövõimetuspensionist.

(4) Isiku, kelle töövõimetuspensionile on juurde arvutatud käesoleva seaduse §-s 24 ja okupatsioonirežiimide poolt represseritud isiku seaduse § 14 lõikes 1 sätestatud pensionilisa, üleviimisel vanaduspensionile säilib õigus saada varem makstud pensionilisa. [RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

4. peatükk TOITJAKAOTUSPENSION

§ 20. Õigus toitjakaotuspensionile

(1) Õigus toitjakaotuspensionile on toitja surma korral tema ülalpidamisel olnud perekonnaliikmetel. Lapse, vanema või lese õigus toitjakaotuspensionile ei sõltu sellest, kas nad olid toitja ülalpidamisel või mitte.

(2) Toitjakaotuspensionile õigust omavaks perekonnaliikmeks on:

1) toitja laps, vend, õde või lapselaps, kes on alla 18-aastane (alla 24-aastane gümnaasiumi või kutseõppeasutuse statsionaarses õppes või täiskoormusega või meditsiinilistel näidustustel muus õppevormis õppiv õpilane või ülikooli või rakenduskõrgkooli täiskoormusega õppiv üliõpilane) või sellest east vanem, kui ta on tunnistatud püsivalt töövõimetuks enne 18-aastaseks (päevases õppevormis või täiskoormusega õppija enne 24-aastaseks) saamist. Vennal, õel või lapselapsel on õigus pensionile juhul, kui tal ei ole töövõimelisi vanemaid;

[RT I 2010, 41, 240- jõust. 01.09.2010]

2) toitja vanem, kes on vanaduspensionieas või püsivalt töövõimetu;

3) toitja mittetöötav lesk, kes on rase (alates 12. rasedusnädalast);

4) toitja lesk, kes on püsivalt töövõimetu või vanaduspensionieas ja kelle abielu toitjaga oli kestnud vähemalt ühe aasta;

5) toitja lahutatud abikaasa, kes jõudis vanaduspensioniiikka või tunnistati püsivalt töövõimetuks enne abielu lahutamist või enne kolme aasta möödumist abielu lahutamisest ja kelle abielu toitjaga oli kestnud vähemalt 25 aastat;

6) mittetöötav toitja lapse vanem või eestkostja, kes kasvatab toitja kuni kolmeaastast last oma perekonnas.

(3) Käesolevas paragrahvis sätestatud tingimustel on õigus toitjakaotuspensionile samuti:

1) lapsel, kelle vanema abikaasa või kasuvanem on surnud ja kes ei saa elatist oma vanemalt;

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

2) isikul, kes on last vanema abikaasana või kasuvanemana kasvatanud ja ülal pidanud vähemalt kaheksa aastat.

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 või 3 nimetatud isikutele määratakse toitjakaotuspension, kui toitjal oli surma päevaks pensionistaaž, mis oleks olnud vajalik temale töövõimetuspensioni (§ 15) või vanaduspensioni (§ 7) määramiseks.

(5) Käesolevas paragrahvis sätestatud tingimustel määratakse toitjakaotuspension ka juhul, kui toitja on teadmata kadunud ja politsei on tema suhtes algatanud teadmata kadunud isiku asukohta tuvastamise menetluse ning politsei ei ole suutnud tema asukohta kindlaks teha 12 kuu jooksul.

[RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

(6) Toitjakaotuspension määratakse ajaks, mil käesoleva paragrahvi lõikes 2 või 3 nimetatud isikud vastavad selle pensioni saamise tingimustele.

(6¹) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 1 nimetatud isikute õppimist tõendatakse andmetega, mille allikas on Eesti Vabariigi haridusseaduse § 36⁶ lõike 4 alusel asutatud Eesti Hariduse Infosüsteem, või isiku poolt esitatud õppimist tõendava dokumendiga. Andmete lahknevuse korral lähtutakse Eesti Hariduse Infosüsteemi andmetest.

[RT I 2006, 49, 370- jõust. 20.11.2006]

(6²) Käesoleva paragrahvi lõike 5 alusel makstakse toitjakaotuspensioni kuni toitja asukohta kindlakstegemiseni või surnuks tunnistamiseni, kuid mitte kauem kui viis aastat.

[RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

(7) Püsivalt töövõimetu isik loetakse käesoleva paragrahvi lõike 2 tähenduses toitjakaotuspensionile õigust omavaks perekonnaliikmeks juhul, kui tal on õigus töövõimetuspensionile või püsiva töövõimetusel alusel rahvapensionile.

§ 21. Toitjakaotuspensioni arvutamine

(1) Toitjakaotuspensioni arvutamise aluseks võetakse suurem järgmistest vanaduspensionidest:

- 1) toitja surmapäevani omandatud pensioniõigusliku staaži ja aastakoeffitsientide summa alusel käesoleva seaduse § 11 sätete kohaselt arvutatud vanaduspension;
- 2) vanaduspension 30-aastase pensioniõigusliku staaži korral.

(2) Toitjakaotuspension arvutatakse käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel arvutatud pensionist järgmistes määrades:

- 1) ühele perekonnaliikmele 50 protsenti;
- 2) kahele perekonnaliikmele 80 protsenti;
- 3) kolmele või enamale perekonnaliikmele 100 protsenti.

[RT I 2004, 16, 120- jõust. 01.04.2004]

5. peatükk RAHVAPENSION

§ 22. Õigus rahvapensionile

(1) Õigus rahvapensionile on:

- 1) 63-aastaseks saanud isikul, kellel ei ole õigust vanaduspensionile ja kes on elanud Eestis alalise elanikuna või tähtajalise elamisloa või tähtajalise elamisõiguse alusel vähemalt viis aastat vahetult enne pensioni taotlemist;
- 2) püsivalt töövõimetuks tunnistatud isikul, kelle töövõime kaotuse protsent on vähemalt 40, kellel puudub töövõimetuspensioni määramiseks nõutav pensionistaaž ja kes on elanud Eestis alalise elanikuna või tähtajalise elamisloa või tähtajalise elamisõiguse alusel vähemalt ühe aasta vahetult enne pensioni taotlemist;
- 3) käesoleva seaduse §-s 20 nimetatud isikutel, kellel seoses toitjal nõutava pensionistaaži puudumisega ei ole õigust toitjakaotuspensionile, kui toitja oli elanud Eestis alalise elanikuna või tähtajalise elamisloa või tähtajalise elamisõiguse alusel vähemalt üks aasta vahetult enne surma;

[RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

4) vanaduspensionikka jõudnud isikul, kellele maksti püsiva töövõimetusel alusel rahvapensioni kuni vanaduspensionieani või käesoleva seaduse § 60 lõike 1 alusel endises suuruses säilitatud pensioni kuni määratud tähtajani.

(2) Rahvapension määratakse järgmiseks tähtajaks:

- 1) käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 4 nimetatud isikutele eluajaks;
- 2) käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud isikule püsiva töövõimetusel ajaks;
- 3) käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 nimetatud isikutele ajaks, mil nad vastavad käesoleva seaduse §-s 20 sätestatud tingimustele.

(3) Rahvapensioni ei määrata ning määratud rahvapensioni maksmine lõpetatakse, kui isik saab mõne teise riigi pensiooni.

[RT I 2006, 26, 191- jõust. 01.08.2006]

§ 23. Rahvapensioni suurus

Rahvapension arvutatakse järgmistes määrades:

- 1) käesoleva seaduse § 22 lõike 1 punktides 1 ja 4 nimetatud isikutele 100 protsenti rahvapensioni määrast;
- 2) käesoleva seaduse § 22 lõike 1 punktis 2 nimetatud isikule töövõime kaotusele vastav protsent rahvapensioni määrast;
- 3) käesoleva seaduse § 22 lõike 1 punktis 3 nimetatud juhul kolme või enama perekonnaliikme korral 100 protsenti, kahe perekonnaliikme korral 80 protsenti ja ühe perekonnaliikme korral 50 protsenti rahvapensioni määrast.

[RT I 2004, 16, 120- jõust. 01.04.2004]

§ 23¹. Üleminek rahvapensionilt töövõimetuspensionile

(1) Isikule, kellele makstakse rahvapensioni käesoleva seaduse § 22 lõike 1 punkti 2 alusel ja kellel täitub käesoleva seaduse § 15 lõikes 1 sätestatud vanusele vastav pensionistaaž, määratakse avalduse alusel töövõimetuspension.

(2) Rahvapensionilt töövõimetuspensionile üleviimisel kohaldatakse pensionistaaži nõuet, mis vastab üleviimise hetkel isiku vanusele.

[RT I 2006, 49, 370- jõust. 20.11.2006]

6. peatükk PENSIONILISAD

§ 24. Õigus pensionilisale

(1) Käesoleva seaduse alusel määratud pensionile arvutatakse juurde järgmised pensionilisad:

- 1) Vabadussõjast osavõtnule ja tema lesele 100 protsenti rahvapensioni määrast;
- 2) [kehtetu -RT I 2003, 88, 589- jõust. 01.01.2004]
- 3) II maailmasõjast osavõtnule ja Omakaitse liikmele 10 protsenti rahvapensioni määrast.

(1¹) Käesoleva seaduse alusel määratud vanaduspensionile, käesoleva seaduse § 18 lõike 1 punkti 1 alusel arvutatud töövõimetuspensionile ja käesoleva seaduse § 21 lõike 1 punkti 1 alusel arvutatud toitjakaotuspensionile arvutatakse juurde järgmine pensionilisa:

1) ühele vanematest, vanema abikaasale, eestkostjale või peres hooldajale iga lapse kohta, kes on sündinud ajavahemikus 1980. aasta 31. detsembrist kuni 2012. aasta 31. detsembrini ning keda ta on kasvatanud vähemalt kaheksa aastat, kahe pensioni aastahinde suuruses;

2) ühele vanematest, vanema abikaasale, eestkostjale või peres hooldajale, kes on sündinud enne 1983. aasta 1. jaanuari ja kes ei ole kohustatud isik kogumispensionide seaduse tähenduses, iga lapse kohta, kes on sündinud 2013. aasta 1. jaanuaril või hiljem ning keda ta on kasvatanud vähemalt kaheksa aastat, kolme pensioni aastahinde suuruses.

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(2) [Kehtetu -RT I 2003, 88, 589- jõust. 01.01.2004]

(3) Kui isikul on õigus mitmele käesoleva paragrahvi lõikes 1 loetletud pensionilisale, määratakse talle üks pensionilisa tema valikul.

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(4) Kui isikul on õigus mitmele käesolevas paragrahvis loetletud pensionilisale, makstakse talle samal ajal kõiki pensionilisasid, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud juhul.

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 1¹ punktis 1 nimetatud pensionilisa ei maksta, kui sama lapse kohta on arvestatud käesoleva seaduse § 28 lõike 2 punkti 12 alusel pensioniõiguslikku staaži.

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(6) Käesoleva paragrahvi lõike 1¹ punktis 2 nimetatud pensionilisa ei maksta, kui sama lapse kohta on tehtud kogumispensionide seaduse §-s 10 sätestatud täiendavaid sissemaksid 36 kuu eest. Kui täiendavaid sissemaksid on tehtud vähem kui 36 kuu eest, makstakse käesoleva paragrahvi lõike 1¹ punktis 2 nimetatud pensionilisa proportsionaalselt nende kuude arvu järgi, mille eest ei ole täiendavaid sissemaksid tehtud.

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(7) Kui sama lapse suhtes on õigus taotleda pensionilisa mitmel käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud isikul, lepivad need isikud kokku, kes õigust pensionilisale kasutab. Kokkulepet väljendab kirjalik nõusolek pensionilisa saamise õiguse kasutamisest loobumise kohta teise isiku kasuks.

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

[RT I, 10.11.2017, 14- jõust. 08.11.2017 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnustab riikliku pensionikindlustuse seaduse § 24 lg-d 7 ja 8 ning § 28 lg 2 p 12 põhiseadusvastaseks ja kehtetuks osas, milles need ei võimalda täiendavat pensioniõiguslikku staaži jagada § 28 lg 2 p-s 12 nimetatud isikute vahel olukorras, kus mõlemad isikud vastavad sättes esitatud täiendava pensioniõigusliku staaži saamise eeldustele, kuid nad ei jõua selle omavahelises jagamises kokkuleppele.]

(8) Kui üks käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud isikutest ei anna teisele isikule pensionilisa taotlemiseks kirjalikku nõusolekut, on pensionilisa taotlejal õigus pöörduda vaidluse lahendamiseks kohtu poole.

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

[RT I, 10.11.2017, 14- jõust. 08.11.2017 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnustab riikliku pensionikindlustuse seaduse § 24 lg-d 7 ja 8 ning § 28 lg 2 p 12 põhiseadusvastaseks ja kehtetuks osas, milles need ei võimalda täiendavat pensioniõiguslikku staaži jagada § 28 lg 2 p-s 12 nimetatud isikute vahel olukorras, kus mõlemad isikud vastavad sättes esitatud täiendava pensioniõigusliku staaži saamise eeldustele, kuid nad ei jõua selle omavahelises jagamises kokkuleppele.]

(9) Käesoleva paragrahvi lõikeid 7 ja 8 kohaldatakse ka juhul, kui mitmel isikul on õigus taotleda sama lapse kohta pensioniõigusliku staaži arvestamist käesoleva seaduse § 28 lõike 2 punkti 12 alusel või pensionilisa käesoleva paragrahvi lõike 1¹ punkti 1 alusel.

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(10) Pensionilisa taotlemisel esitatavate dokumentide loetelu kehtestab sotsiaalminister määrusega.

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

7. peatükk

RIIKLIKU PENSIONI ÜMBERARVUTAMINE JA INDEKSEERIMINE

§ 25. Riikliku pensioni ümberarvutamine

(1) Määratud riiklik pension arvutatakse ümber:

- 1) registrisse kantud eelmise aasta isikustatud sotsiaalmaksu andmete alusel – kord aastas alates 1. aprillist;
- 2) pensioni vähendamist tingivate asjaolude tekkimisel, välja arvatud käesoleva paragrahvi punktis 1 sätestatud juhul, – nende asjaolude tekkimise kuule järgneva kuu esimesest päevast;
- 3) pensioni suurendamist tingivate asjaolude tekkimisel, välja arvatud käesoleva paragrahvi punktis 1 sätestatud juhul, – avalduse esitamise päevast, kui avaldus koos dokumentidega on esitatud ühe kuu jooksul, arvates pensioni suurendamist tingivate asjaolude tekkimisest. Avalduse hilisemal esitamisel arvutatakse pension ümber avalduse esitamise kuule järgneva kuu esimesest kuupäevast.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud asjaoludest on pensionär kohustatud kirjalikult teatama Sotsiaalkindlustusametile kümne päeva jooksul asjaolude tekkimisest arvates.

§ 26. Riikliku pensioni indekseerimine

(1) Iga kalendriaasta 1. aprilliks indekseeritakse käesoleva seaduse alusel arvutatud riiklikke pensione indeksiga, mille väärtus sõltub 20 protsenti tarbijahinnaindeksi aastasest kasvust ja 80 protsenti sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa laekumise aastasest kasvust. Indekseerimine toimub käesoleva paragrahvi lõikes 7 sätestatud korras.

[RT I 2007, 62, 395- jõust. 01.01.2008]

(1¹) Indeksi arvutamisel korrutatakse tarbijahinnaindeksi aastane kasv 0,2-ga ja sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa laekumise aastane kasv 0,8-ga ning saadud korrutised liidetakse.

[RT I 2007, 62, 395- jõust. 01.01.2008]

(2) Tarbijahinnaindeksi aastane kasv leitakse eelmise kalendriaasta tarbijahinnaindeksi väärtuse jagamisel üle-eelmise kalendriaasta tarbijahinnaindeksi väärtusega, lähtudes Statistikaameti ametlikult avaldatud tarbijahinnaindeksi väärtustest.

(3) Sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa laekumise aastane kasv leitakse eelmise kalendriaasta sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa kogusumma jagamisel üle-eelmise kalendriaasta sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa

kogusummaga, lähtudes Rahandusministeeriumi andmetest sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa laekumise kohta.

(4) Tarbijahinnaindeksi ja sotsiaalmaksu laekumise aastast kasvu väljendatakse täpsusega kolm kohta pärast koma.

(5) Riiklikku pensiooni ei indekseerita, kui indeksi väärtus on väiksem kui 1,000.
[RT I 2009, 15, 93- jõust. 01.03.2009]

(5¹) Vabariigi Valitsus võib kinnitada indeksi väärtuse käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud madalamana, kui:

1) sama aasta eeldatav sisemajanduse koguprodukti reaalkasv on negatiivne või
2) käesoleva seaduse § 57 lõikes 1 toodud riikliku pensionikindlustuse kulude ja sotsiaalmaksu riikliku pensionikindlustuse vahenditesse kantava eeldatava laekumise vahe on suurem kui 1% sama aasta eeldatavast sisemajanduse koguproduktist.
[RT I 2009, 15, 93- jõust. 01.03.2009]

(5²) Vabariigi Valitsus lisab või tasaarvestab koos uue indeksi väärtuse kinnitamisega töstmata või vähendamata jäänud indeksi osa viie aasta jooksul käesoleva paragrahvi lõike 5 või 5¹rakendamise arvates.
[RT I 2009, 15, 93- jõust. 01.03.2009]

(6) Vabariigi Valitsus kinnitab indeksi väärtusega vähemalt 1,000 ja käesoleva paragrahvi lõike 5²alusel lisada või tasaarvestada jääva indeksi osa hiljemalt jooksva aasta 20. märtsiks.
[RT I 2009, 15, 93- jõust. 01.03.2009]

(7) Kalendriaasta 1. aprilliks arvutab Sotsiaalkindlustusamet rahvapensiooni määra, pensiooni baasosa ja aastahinde uued väärtused järgmiselt:

1) rahvapensiooni määr korrutatakse läbi käesoleva paragrahvi lõike 6 alusel kinnitatud indeksiga;
2) pensiooni baasosa korrutatakse läbi käesoleva paragrahvi lõike 6 alusel kinnitatud indeksiga, mille kasvuosa on eelnevalt läbi korrutatud koefitsiendiga 1,1;
3) pensiooni aastahinne korrutatakse läbi käesoleva paragrahvi lõike 6 alusel kinnitatud indeksiga, mille kasvuosa on eelnevalt läbi korrutatud koefitsiendiga 0,9.
[RT I 2007, 62, 395- jõust. 01.01.2008]

(8) Vabariigi Valitsus koostab iga viie aasta järel analüüsi käesolevas seaduses sätestatud riiklike pensionide arvutamise aluste mõjust pensionikindlustussüsteemi finantsilisele ja sotsiaalsele jätkusuutlikkusele ning esitab Riigikogule vajaduse korral ettepaneku käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 7 sätestatud riikliku pensiooni indeksi arvutamise meetodika ja indeksi kohaldamise tingimuste muutmiseks.
[RT I 2007, 62, 395- jõust. 01.01.2008]

8. peatükk PENSIONISTAAŽ

§ 27. Pensionistaaž

(1) Pensionistaaž on aeg, mil pensionikindlustatu oli hõivatud riiklikule pensionile õigust andva tegevusega.

(2) Pensionistaaž jaguneb järgmiselt:

1) pensiooniõiguslik staaž, mida arvestatakse kuni 1998. aasta 31. detsembrini;
2) pensionikindlustustaaž, mida arvestatakse alates 1999. aasta 1. jaanuarist.

(3) Pensiooniõigusliku staaži tõendamiseks vajalike dokumentide loetelu, nõuded dokumentidele ja pensiooniõigusliku staaži perioodide arvestamise erisused kehtestab sotsiaalminister määrusega.
[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(4) Pensionistaaži arvestamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus.

§ 28. Pensiooniõigusliku staaži hulka arvatava tegevuse aeg

(1) Pensiooniõigusliku staaži hulka arvatakse tegevuse aeg, kui tööandja oli kohustatud maksma sotsiaalmaksu.

(2) Pensiooniõigusliku staaži hulka arvatakse samuti:

1) loomeliitude ja kutseühingute liikmete tegevuse aeg alates loometegevuse algusest. 1991. aasta 1. jaanuarist arvatakse nimetatud isikute loometegevuse aeg staaži hulka juhul, kui maksti sotsiaalmaksu;
2) teenistusaeg Eesti kaitseväes ning kooskõlas kaitseväeteenistuse seadusega selle teenistusega võrdsustatud teenistusaeg, samuti teenistusaeg Siseministeeriumi süsteemis;
3) [kehtetu -RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]
4) õpiaeg kutseõppeasutuse statsionaarses õppes või ülikooli või rakenduskõrgkooli statsionaarses õppevormis või nendega võrdsustatud õppevormides;

[RT I 2010, 41, 240- jõust. 01.09.2010]

- 5) Eesti Vabariigi diplomaadi abikaasal välisesinduses oleku aeg;
  - 6) Eesti Vabariigi presidendi mittetöötaval abikaasal presidendi ametivolituste aeg;
  - 7) I grupi invaliidi, lapsinvaliidi, alla 18-aastase lapsest invaliidi eest hoolitsemise aeg ning emal, isal, vanema abikaasal, eestkostjal või lapse tegelikul hooldajal väikelapse eest hoolitsemise aeg kuni lapse kolmeaastaseks saamiseni;
- [RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]
- 8) riigi tööhõivetalituses töötü abiraha saamise või tööhõivetalituse vahendusel tööturukoolituses osalemise aeg;
  - 9) töötamise aeg kirikus (koguduses) või muus registreeritud usuorganisatsioonis. 1991. aasta 1. jaanuarist arvatakse nimetatud töötamise aeg staaži hulka juhul, kui maksti sotsiaalmaksu;
  - 10) töötamise aeg talus enne talu likvideerimist, kolhoosi, sovhoosi või mujale tööle asumist, kui isik oli vähemalt 14 aastat vana;
  - 11) töötamise aeg talus, kui kooskõlas Eesti NSV taluseadusega oli talu maksude maksmisest vabastatud;
  - 12) ühel vanematest või vanema abikaasal või eestkostjal või peres hooldajal kaks aastat iga lapse kohta, keda ta on kasvatanud vähemalt kaheksa aastat;
- [RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]
- [RT I, 10.11.2017, 14- jõust. 08.11.2017 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnistas riikliku pensionikindlustuse seaduse § 24 lg-d 7 ja 8 ning § 28 lg 2 p 12 põhiseadusvastaseks ja kehtetuks osas, milles need ei võimalda täiendavat pensioniõiguslikku staaži jagada § 28 lg 2 p-s 12 nimetatud isikute vahel olukorras, kus mõlemad isikud vastavad sättes esitatud täiendava pensioniõigusliku staaži saamise eeldustele, kuid nad ei jõua selle omavahelises jagamises kokkuleppele.]
- 13) [kehtetu -RT I 2003, 88, 589- jõust. 01.01.2004]
  - 14) töötamise aeg füüsilisest isikust ettevõtjana, kui maksti sotsiaalmaksu;
  - 15) aeg, mil töötaja või käesoleva paragrahvi punktis 14 nimetatud füüsilisest isikust ettevõtja oli ajutiselt töövõimetu;
  - 16) kohustuslikus korras tööle rakendatud tingimisi vabadusekaotusega karistatud isiku töötamise aeg, vabadusekaotuse ta paranduslikel töödel töötatud aeg või ravi- ja tööprofilaktooriumis töötatud aeg.
- [RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(3) Sooduskorras arvatakse Eestis omandatud pensioniõigusliku staaži hulka:

- 1) [kehtetu -RT I 2003, 88, 589- jõust. 01.01.2004]
- 2) [kehtetu -RT I 2003, 88, 589- jõust. 01.01.2004]
- 3) [kehtetu -RT I 2003, 88, 589- jõust. 01.01.2004]
- 4) pidalitõbilas või katkutõrjeasutuses töötamise aeg kahekordselt;
- 5) 1944. aasta oktoobris või novembris Saaremaalt Sõrve poolsaarelt Saksamaale sunniviisiliselt ümberasustatud isiku puhul aeg alates ümberasustamisest kuni Eestisse elama asumiseni, kuid mitte kauem kui 1946. aasta 31. detsembrini, kolmekordselt.

(4) Pensioniõigusliku staaži hulka arvatakse käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tegevuse aeg endise NSV Liidu territooriumil kuni 1991. aasta 1. jaanuarini juhul, kui isikul on vähemalt 15 aastat Eestis omandatud pensionistaaži ja mõni muu riik ei maksa nimetatud staaži eest pensioni.

[RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

(5) Pensioniõigusliku staaži hulka arvatakse kohustusliku sõjaväeteenistuse ja asendusteenistuse aeg, kui isik suunati teenistusse Eestist või kui isik elas enne ja pärast väljastpoolt Eestit teenistusse suunamist Eestis ja tal on vähemalt 15 aastat Eestis omandatud pensionistaaži ning mõni muu riik ei maksa nimetatud staaži eest pensioni.

[RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

§ 28¹. Pensioniõigusliku staaži tõendamine

(1) Pensioniõiguslikku staaži tõendatakse rahvastikuregistris sisalduvate õiguslikku tähendust omavate andmete või pensioniõiguslikku staaži tõendavate dokumentide alusel. Kui rahvastikuregistris on pensioniõiguslikku staaži tõendavad õiguslikku tähendust omavad andmed, lähtutakse registri andmetest.

(2) Kui rahvastikuregistri andmeid või dokumente pensioniõigusliku staaži kohta ei ole säilinud, on pensionikindlustatud õigus pöörduda tunnustajate ütluste arvestamise taotlusega Sotsiaalkindlustusameti poole.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

§ 29. Pensioniõigusliku staaži arvestamine

(1) Pensioniõigusliku staaži kohta peetakse arvestust päeva täpsusega.

(2) Pensioni suuruse arvutamisel ümardatakse vähemalt kuue kuu pikkune pensioniõiguslik staaž täisaastaks, alla kuue kuu pikkune pensioniõiguslik staaž jäetakse arvestamata.

(3) Vanadus-, töövõimetus- või toitjakaotuspensionile õigust andva pensionistaaži nõude täitmise kindlakstegemisel lähtutakse ümardamata pensioniõiguslikust staažist.

§ 30. Pensionikindlustusstaaži arvestamine

(1) Üks aasta pensionikindlustusstaaži arvestatakse pensionikindlustatule, kelle eest on vastavalt sotsiaalmaksuseadusele makstud või arvestatud isikustatud sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa vähemalt töötasu alammäära aastasummalt.
[RT I, 02.07.2012, 8- jõust. 01.08.2012]

(2) Pensionikindlustusstaaži arvutamisel võrreldakse pensionikindlustatu iga kalendriaasta isikustatud sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa vastava aasta jaanuarikuu kaheteistkümnekordselt töötasu alammääralt arvutatud sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osaga.
[RT I, 02.07.2012, 8- jõust. 01.08.2012]

(3) Riigi, kohaliku omavalitsuse üksuse või muu avalik-õigusliku juriidilise isiku poolt sotsiaalmaksuseaduse § 6 ja füüsilisest isikust ettevõtja poolt sotsiaalmaksuseaduse § 6¹alusel makstav sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa võetakse pensionikindlustusstaaži arvestamisel arvesse samaväärselt sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa tasumisega töötasu alammääralt.
[RT I, 02.07.2012, 8- jõust. 01.08.2012]

(4) Pensionikindlustusstaaži arvutamisel võetakse arvesse summad, mis on laekunud pensionikindlustatu kohta Euroopa ühenduste institutsioonide pensioniskeemist käesoleva seaduse § 12 lõikes 2¹ nimetatud nõukogu määruse alusel.
[RT I 2007, 62, 395- jõust. 01.01.2008]

9. peatükk RIIKLIKU PENSIONI TAOTLEMINE, MÄÄRAMINE JA MAKSMINE

§ 31. Riikliku pensioni taotlemine

(1) Riikliku pensioni taotleja esitab pensioniavalduse Sotsiaalkindlustusametile.

(1¹) Pensionitaotleja elukohaks on rahvastikuregistrisse kantud elukoht.
[RT I, 14.03.2011, 1- jõust. 01.01.2012]

(2) Pensioniavalduse vormi [kehtestab sotsiaalminister](#).

(3) Pensioni taotlemise päevaks loetakse päev, millal Sotsiaalkindlustusamet võtab vastu pensioniavalduse koos kõigi vajalike dokumentidega. Dokumentide vastuvõtmise kohta antakse pensioni taotlejale tõend.

(4) Kui pensioniavaldus on saadetud posti teel ning seejuures on lisatud kõik vajalikud dokumendid, loetakse pensioni taotlemise päevaks avalduse lähtekoha postitempli kuupäev.

(5) [Kehtetu -RT I 2002, 61, 375- jõust. 01.08.2002]

(6) Sotsiaalkindlustusamet osutab pensioni taotlejale vajaduse korral abi pensioni taotlemiseks vajalike dokumentide saamisel.

§ 32. Riikliku pensioni määramine

(1) Riikliku pensioni määrab Sotsiaalkindlustusamet.
[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(2) Riiklik pension määratakse pensioni taotlemise päevast. Varasemast tähtajast määratakse pension järgmistel juhtudel:

1) vanaduspension määratakse pensioniikka jõudmise päevast (§ 7 lõige 1 või 2 või § 10 lõige 1), töövõimetuspension ning rahvapension püsivalt töövõimetuks tunnistatud isikule määratakse püsiva töövõimetuse kindlakstegemise päevast, kui pensioniavaldus on esitatud kolme kuu jooksul, arvates pensioniikka jõudmise või püsiva töövõimetuse otsuse tegemise päevast;
[RT I 2009, 53, 360- jõust. 21.11.2009]

2) toitjakaotuspension või rahvapension toitja surma päevast või politsei poolt teadmata kadunud isiku asukoha tuvastamise menetluse algatamise päevast, kuid mitte üle 12 kuu enne pensioni taotlemist.
[RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

(3) Kui isik ei taotlenud määratud tähtajal püsiva töövõimetuse korduvekspertiisi mõjuvatel põhjustel ning ta tunnistatakse korduvekspertiisiga tagasiulatuvalt püsivalt töövõimetuks, määratakse ja makstakse töövõimetuspension või püsiva töövõimetuse alusel rahvapensioni püsiva töövõimetuse tekkimise ajast, kuid tagasiulatuvalt mitte üle ühe aasta.

§ 33. Pensionikomisjon

[Kehtetu - RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

§ 34. Pensioni määramise otsus

Pensioni määramine või mittemääramine vormistatakse kirjaliku otsusena, mis koosneb:

- 1) sissejuhatastest, milles märgitakse otsuse teinud ametniku nimi ja otsuse tegemise kuupäev;
[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]
- 2) kirjeldavast osast, mis sisaldab kokkuvõtet pensioni taotleja taotlusest;
- 3) otsuse põhjendusest, milles märgitakse dokumendid ja tõendid, samuti asjaolud, millele otsus on rajatud, ning viited otsuse aluseks olevate õigusaktide sätetele;
- 4) otsuse resolutsioonist, mis sisaldab seisukohta pensioniavalduse rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta;
- 5) selgitusest otsuse vaidlustamise korra ja tähtaja kohta;
- 6) märkest otsuse teatamise viisi kohta;
- 7) otsuse teinud ametniku või ametnike allkirjadest.

§ 35. Pensionitunnistus

Pensionäri antakse pensionitunnistus, mille vormi [kehtestab sotsiaalminister](#).

§ 36. Riikliku pensioni maksmine

(1) Riiklikku pensioni makstakse igal kuul jooksva kuu eest vastavalt pensionäri soovile:

- 1) pensionäri arvelduskontole Eestis;
- 2) pensionäri Sotsiaalkindlustusametis vormistatud kirjaliku avalduse või notariaalselt tõestatud avalduse alusel teise isiku, sealhulgas kohaliku omavalitsuse üksuse arvelduskontole Eestis;
- 3) pensionäri kulul posti teel kojukandena või
- 4) pensioni saaja arvelduskontole välisriigis, kusjuures pensioni saaja maksab oma makseteenuse pakkuja nõutavad tasud.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(2) [Kehtetu -RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

(3) [Kehtetu -RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

(4) Riigieelarvest finantseeritavas hoolekandeasutuses viibivale alaealisele määratud riiklik pension kantakse pankalapse isiklikule arvele.

(5) Sotsiaalkindlustusametile esitatud põhjendatud taotluse alusel makstakse riiklikku pensioni maksja kulul posti teel kojukandega isikule, kellel on liikumistakistus või kes elab hajaasustusalal ja kellele pangateenus on raskesti kättesaadav ning kes on:

- 1) sügava puudega töövõimetuspensionär;
- 2) sügava puudega püsivalt töövõimeetuks tunnistatud rahvapensioni saav isik või
- 3) vanaduspensioniealine isik.

[RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

(6) Sotsiaalkindlustusamet teeb käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud taotluse alusel otsuse kuni üheaastase kehtivusajaga. Sotsiaalkindlustusamet võib lõikes 5 nimetatud taotluse alusel otsuse teha pikema kehtivusajaga, kui selleks tuleneb vajadus põhjuste iseloomust, millele tuginedes Sotsiaalkindlustusamet lõikes 5 nimetatud taotluse alusel otsuse teeb. Sotsiaalkindlustusamet teeb lõikes 5 nimetatud taotluse alusel otsuse 10 tööpäeva jooksul vastava taotluse esitamisest arvates.

[RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

§ 37. Riikliku pensioni üldsumma

Käesoleva seaduse alusel riikliku pensioni maksmisel lähtutakse riikliku pensioni üldsummast, mille moodustab isikule määratud riiklik pension koos pensionilisaga.

§ 38. Pensionisummade ümardamine

Riikliku pensioni maksmisel ja pensionist kinnipeetava summa arvutamisel ümardatakse summa sendi täpsusega.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 39. Riikliku pensioni määramise, ümberarvutamise ja maksmise juhend

Riikliku pensioni määramise, ümberarvutamise ja maksmise juhendi [kehtestab sotsiaalminister](#).

§ 40. Vaidluste lahendamine

(1) Kui isik ei nõustu Sotsiaalkindlustusameti haldusaktiga, on tal õigus esitada vaie Sotsiaalkindlustusametile 30 päeva jooksul, arvates päevast, millal isik vaidlustatavast haldusaktist teada sai või oleks pidanud teada saada, või vahetult pöörduda halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tingimustel ja korras kaebusega halduskohtusse, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud haldusakti puhul. Sotsiaalkindlustusamet võib vaiete lahendamiseks moodustada komisjone, kaasates vajadusel eksperte. Vaie lahendatakse 60 päeva jooksul, arvates vaide registreerimisest Sotsiaalkindlustusametis.

(2) Kui isik ei nõustu püsiva töövõimetuse ekspertiisi otsusega, korraldab Sotsiaalkindlustusamet vajaduse korral täiendava ekspertiisi. Vaie lahendatakse 60 päeva jooksul, arvates vaide registreerimisest Sotsiaalkindlustusametis.

(3) Vaideotsusega mittenõustumisel on isikul õigus pöörduda halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tingimustel ja korras kaebusega halduskohtusse.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

10. peatükk RIIKLIKU PENSIONI ARVUTAMISE, MÄÄRAMISE JA MAKSMISE ERISUSED

§ 41. Toitjakaotuspensionide määramine ja maksmine

(1) Käesoleva seaduse §-s 20 nimetatud perekonnaliikmetele ja nendega võrdsustatud isikutele, kellel on õigus saada toitjakaotuspension või rahvapensionit tootja kaotuse korral, määratakse ühine pension.

(2) Perekonnaliikme avalduse alusel eraldatakse toitjakaotuspensionist või tootja kaotuse alusel makstavast rahvapensionist tema osa ja makstakse see talle eraldi välja.

(3) Lese või lahutatud isiku uuesti abiellumisel säilitatakse temale abikaasa surma puhul või käesoleva seaduse § 20 lõikes 5 sätestatud juhul määratud toitjakaotuspension või rahvapension 12 kuuks.

[RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

(4) Alla 18-aastaselt või alla 24-aastaselt orvul, kes õpib gümnaasiumi või kutseõppeasutuse statsionaarses õppes või täiskoormusega või meditsiinilistel näidustustel muus õppevormis või ülikoolis või rakenduskõrgkoolis täiskoormusega, või sellest eest vanemal orvul, kui ta on tunnistanud püsivalt töövõimetuks enne 18-aastaseks (päevases või meditsiinilistel näidustustel muus õppevormis või täiskoormusega õppija enne 24-aastaseks) saamist, on õigus saada, arvestades käesoleva seaduse § 21 lõike 2 ja § 23 punkti 3 sätteid, samaaegselt kahte toitjakaotuspensionit või kahte rahvapensionit või nii toitjakaotuspensionit kui ka rahvapensionit sõltuvalt tema vanemate pensionistaažist.

[RT I 2010, 41, 240- jõust. 01.09.2010]

§ 42. Riikliku pensioni arvutamise ja maksmise erisused pensioniõiguse tekkimisel vastavalt välislepingule

(1) Isikule, kellel puudub riikliku pensioni määramiseks nõutav Eestis omandatud pensionistaaž, kuid kellel tekib õigus riiklikule pensionile välislepingu alusel, arvutatakse riiklik pension käesolevas paragrahvis sätestatud korras.

[RT I 2006, 49, 370- jõust. 20.11.2006]

(2) Vanaduspensionit puhul arvutatakse esmalt vanaduspensionit teoreetiline suurus, mille puhul võetakse arvesse kõik Eestis ja lepinguosalises riigis omandatud pensionistaažid nii, nagu need oleksid täitunud Eestis. Vanaduspensionit tegeliku suuruse saamiseks korrutatakse vanaduspensionit teoreetiline suurus Eestis omandatud pensionistaaži aastate arvuga ja jagatakse kõikides lepinguosalistes riikides, kaasa arvatud Eestis, omandatud summaarse pensionistaaži aastate arvuga.

[RT I 2006, 49, 370- jõust. 20.11.2006]

(3) Töövõimetuspensionit arvutamise aluseks võetava vanaduspensionit teoreetiline suurus leitakse käesoleva seaduse § 18 lõikes 1 sätestatud korras. Vanaduspensionit tegeliku suuruse saamiseks korrutatakse vanaduspensionit teoreetiline suurus Eestis omandatud pensionistaaži aastate arvuga ja jagatakse kõikides lepinguosalistes riikides, kaasa arvatud Eestis, omandatud summaarse pensionistaaži aastate arvuga. Töövõimetuspensionit arvutatakse käesoleva lõike alusel arvutatud vanaduspensionit tegelikust suuruselt vastavalt käesoleva seaduse § 18 lõikele 2.

[RT I 2006, 49, 370- jõust. 20.11.2006]

(4) Toitjakaotuspensionit arvutamise aluseks võetava vanaduspensionit teoreetiline suurus leitakse käesoleva seaduse § 21 lõikes 1 sätestatud korras. Vanaduspensionit tegeliku suuruse saamiseks korrutatakse vanaduspensionit teoreetiline suurus Eestis omandatud pensionistaaži aastate arvuga ja jagatakse kõikides lepinguosalistes riikides, kaasa arvatud Eestis, omandatud summaarse pensionistaaži aastate arvuga.

Toitjakaotuspension arvutatakse käesoleva lõike alusel arvutatud vanaduspensioni tegelikust suuruselt vastavalt käesoleva seaduse § 21 lõikele 2.

[RT I 2006, 49, 370- jõust. 20.11.2006]

(5) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud Eestis elavale isikule välislepingute alusel lepinguosaliste riikide poolt makstavate vanadus- või töövõimetuspensionide kogusumma koos Eesti poolt makstavate pensionidega osutub väiksemaks rahvapensioni määra, makstakse isikule tema avalduse alusel rahvapensioni määra ja välislepingute alusel saadavate pensionide vahe.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(5¹) Isikule, kes saab lepinguosalisest riigist vanadus-, töövõimetus- või rahvapensioni, ei määrata käesoleva seaduse alusel toitjakaotuspension. Määratud toitjakaotuspension maksmine lõpetatakse, kui lepinguosaline riik määrab isikule vanadus-, töövõimetus- või rahvapensioni.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(6) Isiku avalduse alusel võib pensioni maksta kord kvartalis või poolaastas.

[RT I 2006, 49, 370- jõust. 20.11.2006]

§ 42¹. Vanaduspension arvutamine ja maksmine tööle asumisel Euroopa ühenduste institutsiooni

(1) Euroopa ühenduste institutsiooni tööle asumisel korraldab Sotsiaalkindlustusamet pensionikindlustatule vanaduspension arvutamise, selle summeerimise ja kogusumma Euroopa ühenduste institutsiooni pensioniskeemi kandmise vastavalt käesoleva seaduse § 12 lõike 2¹ alusel kehtestatud korrale.

(2) Kulud, mis on seotud käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud pensionisumma ülekandmisega, kaetakse riigieelarvest.

[RT I 2007, 62, 395- jõust. 01.01.2008]

§ 43. Riikliku pensioni maksmine töötamise korral

(1) Toitjakaotuspension ja rahvapension käesoleva seaduse § 22 lõike 1 punktis 3 nimetatud isikutele töötamise korral ei maksta, välja arvatud alla 18-aastasele lapsele või alla 24-aastasele statsionaarses õppes või meditsiinilistel näidustustel muus õppevormis või täiskoormusega õppijale.

[RT I 2010, 41, 240- jõust. 01.09.2010]

(1¹) Ennetähtaegset vanaduspension käesoleva seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensionialiseks saamiseni töötamise korral ei maksta.

(2) Käesoleva seaduse mõttes käsitatakse töötamisena sotsiaalmaksuga maksustatud tulu teenimist töö- või teenistuslepingu või tsiviilõigusliku lepingu alusel või tegutsemist ettevõtjana.

§ 44. Riikliku pensioni maksmine volikirja alusel

(1) Volikirja alusel makstakse riiklikku pensioni volikirja kehtivuse ajal.

[RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

(2) Volikiri peab olema tõestatud notariaalselt või statsionaarse raviasutuse juhi poolt, kus pensionär on ravil.

(3) Kui volikirjas pole kehtivusaega märgitud, kehtib see ühe aasta jooksul tõestamise päevast arvates.

(4) Kui volikirja tõestab statsionaarse raviasutuse juht, kehtib see ühekordsena kuni kuue kuu jooksul saamata jäänud pensioni väljavõtmiseks.

[RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

§ 45. Saamata jäänud pension

(1) Kui posti kaudu makstav pension on välja võtmata vähemalt kuus kuud, peatatakse pensioni maksmine. Pärast vastava avalduse ja isikut tõendavate dokumentide seaduse § 2 lõikes 2 sätestatud dokumendi esitamist makstakse pension välja tagantjärele.

(2) Pensionäri surma korral maksab Sotsiaalkindlustusamet saamata jäänud riikliku pensioni välja isikule, kellel on õigus saada toitjakaotuspension. Vanemal, abikaasal ja teistel perekonnaliikmetel on õigus saada saamata jäänud riiklikku pensioni ka siis, kui nad ei kuulu toitjakaotuspensioniga kindlustatavate isikute hulka.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(3) Käesoleva paragrahvi mõistes on teisteks perekonnaliikmeteks:

1) laps, lapselaps, abikaasa laps;

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

- 2) eestkostja, eestkostetav;
- 3) vend, õde, õe- ja vennalaps;
- 4) vanavanem, vanema abikaasa.

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(4) Mitme perekonnaliikme samaaegsel pöördumisel Sotsiaalkindlustusametisse pensionäri surma tõttu saamata jäänud riikliku pensioni nõudega jagatakse saada olev pension nende vahel võrdselt.

(5) Riiklik pension makstakse pöördujale välja, kui avaldus on esitatud kuue kuu jooksul pensionäri surma päevast arvates.

§ 46. Riikliku pensioni maksmine pensionäri kohtuliku karistamise korral

(1) Kui kohus mõistab pensionäri süüdi ja karistab teda vabadusekaotusega, peatatakse riikliku pensioni maksmine vabadusekaotuse kandmise ajaks.

(2) Kui isiku suhtes on tõkendina kasutatud vahi alla võtmist, peatatakse vahi all oleku ajaks riikliku pensioni maksmine. Pension makstakse isikule tagantjärele välja pärast kohtuotsuse jõustumist juhul, kui isik mõisteti õigeks või teda ei karistatud vabaduskaotusega.

(3) Kui kohus määrab pensionäri suhtes meditsiinilise iseloomuga mõjutusvahendi kohaldamise, makstakse nimetatud mõjutusvahendi kohaldamise ajal pensioni pooles rahvapensionii määras, kuid mitte rohkem kui isikule määratud, ümberarvutatud ja indekseeritud pensioni suurus.

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud pensionäriil on käesoleva seaduse § 20 lõike 2 punktis 1 loetletud ülalpeetavaid, makstakse neile riiklikku pensioni järgmises suuruses:

- 1) ühe ülalpeetava puhul 25 protsenti pensionist;
- 2) kahe ülalpeetava puhul 50 protsenti pensionist;
- 3) kolme ja enama ülalpeetava puhul 75 protsenti pensionist.

(5) Kui käesoleva paragrahvi lõigete 3 ja 4 alusel makstav pension ületab isikule määratud, ümberarvutatud ja indekseeritud pensioni suuruse, makstakse pensioni määratud, ümberarvutatud ja indekseeritud suurus.

[RT I 2002, 53, 338- jõust. 01.07.2002]

§ 47. Riiklikust pensionist kinnipidamine

(1) Riiklikust pensionist võib teha kinnipidamisi üksnes:

- 1) täitemenetluse seadustiku alusel täitmisele kuuluva lahendi alusel;
- 2) Sotsiaalkindlustusameti otsuse alusel pensionäriile enamakstud pensionisummade sissenõudmiseks, kui enamakstud on põhjustatud pensionäri teadlikust valeandmete esitamisest või pensioni saamist mõjutavate asjaolude teatamata jätmisest.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(2) Riiklikust pensionist kinnipeetav osa arvutatakse pensionäriile maksmiseks ettenähtud pensionist, lähtudes riikliku pensioni üldsummast.

(3) Täitemenetluse seadustiku alusel täitmisele kuuluvate lahendite alusel võib kinni pidada kuni 50 protsenti riiklikust pensionist, kuid pensionäriile säilitatakse seejuures vähemalt 50 protsenti rahvapensionii määrast.

(4) Sotsiaalkindlustusameti otsuse alusel võib riiklikust pensionist kinni pidada kuni 20 protsenti lisaks kinnipidamisele käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel, kuid pensionäriile säilitatakse seejuures vähemalt 50 protsenti rahvapensionii määrast.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(5) Pensionäri kirjalikul nõusolekul võib Sotsiaalkindlustusameti otsuse alusel kinni pidada käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud piirmäärdest suurema summa.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(6) Sotsiaalkindlustusamet kannab käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel kinnipeetava summa kohtutäituri ametialasele arvelduskontole või maksuhalduri arvelduskontole.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(7) [Kehtetu -RT I 2006, 49, 370- jõust. 20.11.2006]

§ 48. Pensionisummade tagasinõudmine

(1) Kui isikul ei ole õigust saada riiklikku pensioni või kui riikliku pensioni maksmine lõpetatakse enne, kui Sotsiaalkindlustusameti otsuse alusel kinnipeetav enamakstud summa on täielikult kustutatud, teeb Sotsiaalkindlustusamet isikule või tema pärijale enamakstud summa tagasinõudmiseks ettekirjutuse koos hoiatusega. Hoiatuses märgitud tähtaja jooksul ettekirjutuse täitmata jätmise korral on Sotsiaalkindlustusametil õigus anda ettekirjutus sundtäitmisele täitemenetluse seadustikus sätestatud korras.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(1¹) Kui puuduvad andmed isiku aadressi kohta või kui isik ei ela teadaoleval aadressil ja tema tegelik viibimiskoht ei ole teada ning ettekirjutust ei ole muul viisil võimalik kätte toimetada, avaldatakse ettekirjutuse resolutiiivosa ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

[RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

(2) Pärast pensionäri surma alusetult väljamakstud riikliku pensioni on pärija või muu makse saaja kohustatud Sotsiaalkindlustusametile tagastama. Enammakstud summa tagasinõudmiseks teeb Sotsiaalkindlustusamet isikule ettekirjutuse koos hoiatusega. Hoiatuses märgitud tähtaja jooksul ettekirjutuse täitmata jätmise korral on Sotsiaalkindlustusametil õigus anda ettekirjutus sundtäitmisele täitemenetluse seadustikus sätestatud korras.

[RT I 2010, 38, 231- jõust. 01.07.2010]

(3) Liiklusõnnetuse tõttu isiku püsivalt töövõimetuks tunnistamise või toitja kaotuse korral nõuab Sotsiaalkindlustusamet väljamakstud töövõimetus-, toitjakaotus- või rahvapensioni summad sisse liikluskindlustusega tegelevalt kindlustusandjalt, kui riiklikku pensioni saaval isikul tekib nõudeõigus liikluskindlustusega tegeleva kindlustusandja vastu.

[RT I 2006, 49, 370- jõust. 20.11.2006]

11. peatükk

RIIKLIKU PENSIONIKINDLUSTUSE KORRALDAMINE JA RIIKLIK PENSIONIKINDLUSTUSE REGISTER

§ 49. Riikliku pensionikindlustuse korraldamine

Riiklikku pensionikindlustust korraldab Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas olev Sotsiaalkindlustusamet.

§ 50. Riiklik pensionikindlustuse register

(1) Riiklik pensionikindlustuse register (edaspidi *register*) on riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu avaliku teabe seaduse tähenduses.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(2) Riikliku pensionikindlustuse registri pidamise põhimääruse [kehtestab Vabariigi Valitsus](#).

§ 51. Registri eesmärk ja vastutav töötleja

(1) Registri pidamise eesmärk on tagada andmete olemasolu riiklike pensionide, toetuste, hüvitiste ja elatisabi määramiseks ja maksmiseks ning riigile üle läinud elatisnõuete sissenõudmiseks.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(2) Registri vastutav töötleja on Sotsiaalministeerium.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(3) Registri volitatud töötleja on Sotsiaalkindlustusamet.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

§ 52. Kannete tegemine registrisse ja andmete saamine registrist

(1) Andmete kandmine registrisse ja andmete saamine registrist toimub vastavalt avaliku teabe seadusele, isikuandmete kaitse seadusele, rahvastikuregistri seadusele, sotsiaalmaksuseadusele, sotsiaalhoolekande seadusele, ravikindlustuse seadusele, täitemenetluse seadustikule, tsiviilkohtumenetluse seadustikule, käesolevale seadusele ja teistele seadustele ning riikliku pensionikindlustuse registri pidamise põhimäärusele.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(2) Sotsiaalkindlustusamet esitab andmeid tööturuteenuste ja -toetuste seaduse § 8¹ alusel asutatud andmekogusse selle põhimäärusele vastavas mahus ja korras.

§ 53. Registri andmete koosseis, allikad ja arvestus

(1) Register sisaldab:

1) isikuandmeid ja isikuandmetega seotud andmeid, mille allikaks on rahvastikuregister;

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

2) [kehtetu - RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

3) isiku kohta arvestatud sotsiaalmaksu andmeid, mille allikaks on maksukohustuslaste register või tõend arvestatud sotsiaalmaksu kohta. Kui isik on füüsilisest isikust ettevõtja, kantakse registrisse andmed makstud sotsiaalmaksu kohta;

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

4) isikule pensioni, toetuse või hüvitise määramise ja maksmise alusandmeid;

[RT I 2003, 82, 549- jõust. 01.01.2004]

5) andmeid isikule pensioni, toetuse või hüvitise määramise ja maksmise kohta.

(1¹) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 3 nimetatud andmete täpse loetelu kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(2) Registri andmete alusel peetakse arvestust isiku kohta makstud või arvestatud sotsiaalmaksu, pensioniõigusliku ja pensionikindlustusstaaži ning pensionide määramise ja maksmise kohta.

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

(2¹) Lisaks lõikes 2 nimetatud andmetele peetakse registri andmete alusel arvestust isiku kohta Euroopa ühenduste institutsiooni pensioniskeemist laekunud rahaliste vahendite ja nende alusel arvestatud pensionikindlustusstaaži kohta.

[RT I 2007, 62, 395- jõust. 01.01.2008]

(3) Registri andmete alusel arvutatakse iga pensionikindlustatu kohta üks kord aastas tema aastakoeffitsient ja aastakoeffitsientide summa käesoleva seaduse §-s 12 sätestatud korras.

§ 54. Pensionikindlustatu informeerimine

(1) Iga kalendriaasta 10. aprilliks võimaldatakse pensionikindlustatule isiku ühest tuvastamist võimaldava elektroonilise kanali kaudu juurdepääs alljärgnevatele andmetele eelmise kalendriaasta kohta:

1) tema eest arvestatud või tema poolt makstud sotsiaalmaks;

[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

2) tema sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa summa;

3) sotsiaalmaksu riikliku pensionikindlustuse osa summa;

4) aastakoeffitsient eelmisel kalendriaastal;

5) aastakoeffitsientide summa;

6) pensionikindlustusstaaž.

(2) Pensionikindlustatu taotlusel väljastatakse talle käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud andmetega teatis.

[RT I 2004, 16, 120- jõust. 01.04.2004]

12. peatükk RIIKLIKU PENSIONIKINDLUSTUSE VAHENDID

§ 55. Riikliku pensionikindlustuse vahendid

Riikliku pensionikindlustuse finantseerimise vahendid nähakse ette igaaastases riigieelarves.

§ 56. Riikliku pensionikindlustuse kulude katteallikad

(1) Riikliku pensionikindlustuse kulude katteallikateks riigieelarves on:

1) sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa vastavalt sotsiaalmaksuseadusele ja nimetatud vahendite eelarveaasta lõpuks kasutamata jäänud jääk;

2) rahatrahv vastavalt töötajate distsiplinaarvastutuse seadusele ja nimetatud vahendite eelarveaasta lõpuks kasutamata jäänud jääk;

3) pensionisummade tagasinõudmisest riigieelarvesse laekuvad summad ja nimetatud vahendite eelarveaasta lõpuks kasutamata jäänud jääk;

4) riigieelarves ettenähtud sihtotstarbelised eraldised pensionikindlustuse reservi ja erakorralisse reservi ning nimetatud vahendite eelarveaasta lõpuks kasutamata jäänud jääk;

5) riigieelarves ettenähtud muud vahendid pensionide maksmiseks;

6) riigieelarves ettenähtud vahendid käesoleva seaduse § 57 lõikes 2 nimetatud kulude tegemiseks.

[RT I 2007, 62, 395- jõust. 01.01.2008]

(1¹) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatule on riikliku pensionikindlustuse kulude katteallikaks riigieelarvesse laekunud summad vastavalt käesoleva seaduse § 12 lõikes 2¹ nimetatud nõukogu määruse alusel sätestatud korrale. Kui pensionikindlustatu on kohustatud isik kogumispensionide seaduse tähenduses, siis kantakse riikliku pensionikindlustuse vahenditesse 16/22 laekunud summast.

[RT I 2007, 62, 395- jõust. 01.01.2008]

(2) [Kehtetu -RT I 2007, 62, 395- jõust. 01.01.2008]

§ 57. Riikliku pensionikindlustuse kulud

(1) Käesoleva seaduse § 56 lõike 1 punktides 1–5 ja lõikes 1¹ nimetatud riikliku pensionikindlustuse kulude katteallikate arvel finantseeritakse üksnes järgmised kulud:

1) käesoleva seadusega sätestatud vanaduspensionid (sealhulgas soodustingimustel, ennetähtaegsed ja edasilükatud vanaduspensionid), töövõimetuspensionid, toitjakaotuspensionid ja endises suuruses säilitatud pensionid, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 24 sätestatud pensionilisad ja § 28 lõikes 3 sätestatud pensioniõigusliku staaži aastatele vastavad pensionide osad;

2) väljateenitud aastate pensionide seaduses ja soodustingimustel vanaduspensionide seaduses sätestatud pensionid;

3) käesoleva seaduse § 12 lõikes 2¹ nimetatud nõukogu määruse alusel ettenähtud väljamaksed.

[RT I 2007, 62, 395- jõust. 01.01.2008]

(2) Kõik muud käesolevast seadusest tulenevad kulud finantseeritakse käesoleva seaduse § 56 lõike 1 punktis 6 nimetatud vahendite arvel.

[RT I 2007, 62, 395- jõust. 01.01.2008]

(3) Eesti riigi poolt mõne muu seaduse alusel makstavaid pensione ja pensionilisaid finantseeritakse vastavates seadustes ettenähtud vahenditest.

(4) Kui pärast riigieelarve vastuvõtmist kehtestatud seaduste alusel riikliku pensionikindlustuse kulude katteallikad vähenevad või kulud suurenevad, sätestatakse seaduses kulude täiendavad katteallikad.

13. peatükk SEADUSE RAKENDAMINE

§ 58. Varemääratud invaliidsusgruppide käsitlemine

(1) Isikul, kellele on riiklike elatusrahade seaduse alusel määratud invaliidsusgrupp tähtajaliselt ja kes selleks tähtjaks ei ole jõudnud vanaduspensioniiikka, loetakse invaliidsusgrupp vastavaks nimetatud tähtajani määratud püsivale töövõimetusle ja tema suhtes tehakse arstliku töövõimetusle ekspertiis määratud tähtajal.

(2) Isikul, kellele on riiklike elatusrahade seaduse alusel määratud invaliidsusgrupp tähtajaliselt ja kes hiljemalt 2003. aasta 31. märtsiks jõuab vanaduspensioniiikka, invaliidsusgruppi läbi ei vaadata.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud isikul ja kuni vanaduspensioniealise isikul, kellele on riiklike elatusrahade seaduse alusel määratud invaliidsusgrupp tähtajatult, loetakse invaliidsusgrupp vastavaks vanaduspensionieani määratud püsivale töövõimetusle.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 sätestatud juhtudel loetakse invaliidsusgrupile vastavaks järgmised töövõime kaotuse protsendid:

- 1) I invaliidsusgrupile vastab töövõime kaotus 100 protsenti;
- 2) II invaliidsusgrupile vastab töövõime kaotus 80 protsenti;
- 3) III invaliidsusgrupile vastab töövõime kaotus 60 protsenti.

(5) Isikul, kes on vanuses 16 aastat kuni vanaduspensionieani ja kellele on riiklike elatusrahade seaduse alusel määratud invaliidsusgrupp tähtajatult, on õigus nõuda püsiva töövõimetusle suhtes arstliku töövõimetusle ekspertiisi tegemist käesoleva seaduse alusel sätestatud korras.

(6) Välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud juhtudel, loetakse 2003. aasta 31. märtsini invaliidsusgrupid vastavaks püsiva töövõimetusle astmetele järgmiselt:

- 1) I invaliidsusgrupile vastab täielik töövõimetusle töövõime kaotusega 100 protsenti;
- 2) II invaliidsusgrupile vastab osaline töövõimetusle töövõime kaotusega 80 või 90 protsenti;
- 3) III invaliidsusgrupile vastab osaline töövõimetusle töövõime kaotusega 40–70 protsenti.

(7) Käesoleva seaduse § 10 lõike 1 tähenduses loetakse lapsinvaliidi või alla 18-aastase lapsest invaliidi kasvatamine samaväärseks alla 18-aastase puudega lapse kasvatamisega.

§ 58¹. Edasilükatud vanaduspensionii suurendamise erisused

Edasilükatud vanaduspensionii ei suurendata käesoleva seaduse § 8 lõikes 3 sätestatud korras perioodi eest:

- 1) mil isikul ei olnud täidetud käesoleva seaduse § 4 lõikes 1 sätestatud riikliku pensionii saamise tingimused;
- 2) mil isik sai riiklikku pensionii või mõne teise riigi pensionii;
- 3) mis on möödunud isiku jõudmisest vanaduspensioniiikka enne 2002. aasta 1. jaanuari.

[RT I 2002, 53, 338- jõust. 01.07.2002]

§ 58². Vanaduspensioni koefitsiendi ümberarvutamise erisus ja pensioniõiguste ülekanndmise lubatavus

(1) Isikul, kes vastab käesoleva seaduse § 12 lõikes 2¹ sätestatud tingimustele ja saab riikliku pensionikindlustuse alusel vanaduspensioni enne 2008. aasta 1. jaanuari, on õigus taotleda pensioni ja pensionikindlustatu aastakoeffitsiendi ümberarvutamist vastavalt pensionikindlustuse vahenditesse Euroopa ühenduste institutsioonide pensioniskeemist laekunud summale.

(2) Käesolevas seaduses sätestatud õigused laienevad kõigile pensioniõiguste ülekanndmise taotlustele, mis on esitatud pärast 2004. aasta 1. maid.
[RT I 2007, 62, 395- jõust. 01.01.2008]

§ 59. Pensionikindlustusstaaži ja riikliku pensioni kindlustusosaku arvutamine aastate 1999, 2000 ja 2001 kohta

(1) Kalendriaastate 1999, 2000 ja 2001 puhul arvestatakse üks aasta pensionikindlustusstaaži pensionikindlustatule, kelle eest on vastavalt sotsiaalmaksuseadusele makstud või arvestatud isikustatud sotsiaalmaksu vähemalt kuupalga alammäära aastasummal.

(2) Kalendriaastate 1999, 2000 ja 2001 puhul võrreldakse pensionikindlustusstaaži arvutamisel pensionikindlustatu kalendriaasta isikustatud sotsiaalmaksu vastava aasta jaanuarikuu kaheteistkümnekordselt kuupalga alammääralt arvutatud sotsiaalmaksuga.

(3) Kalendriaastate 1999, 2000 ja 2001 puhul võetakse pensionikindlustusstaaži arvestamisel riigi poolt sotsiaalmaksuseaduse § 6 alusel makstav sotsiaalmaks arvesse samaväärselt sotsiaalmaksu tasumisega kuupalga alammääralt.

(4) Pensionikindlustatu aastakoeffitsiendi arvutamiseks kalendriaastate 1999, 2000 ja 2001 puhul liidetakse pensionikindlustatu isikustatud sotsiaalmaksu summad ning jagatakse isikustatud sotsiaalmaksu keskmise suurusega sellel kalendriaastal.

(5) 2001. aasta isikustatud sotsiaalmaksu keskmise suuruse kinnitab Vabariigi Valitsus hiljemalt 2002. aasta 20. märtsil ning seda rakendatakse pensioni määramisel ja ümberarvutamisel tähtajaga alates 2002. aasta 1. aprillist.

(6) Kui pension määratakse algtähtajaga enne 2002. aasta 1. aprilli, võetakse pensioni arvutamisel aluseks Vabariigi Valitsuse kinnitatud 2001. aasta isikustatud sotsiaalmaksu arvestuslik keskmine suurus.

§ 60. Varemääratud pensionide säilitamine

(1) Enne käesoleva seaduse jõustumist määratud pensioni maksmist jätkatakse endises suuruses kuni määratud tähtajani järgmistel juhtudel:

- 1) pensionäriale, kellel käesoleva seaduse alusel arvutatud pension osutub väiksemaks varem makstud pensionist;
- 2) pensionäriale, kelle invaliidsusgruppi ei ole uuesti läbi vaadatud või kellele määratud töövõime kaotuse protsent on endisest protsendist suurem või sellega võrdne, välja arvatud juhul, kui käesoleva seaduse alusel arvutatud pension on suurem varem makstud pensionist;
- 3) pensionäriale, kellel ei teki õigust saada riiklikku pensioni käesoleva seaduse alusel, välja arvatud lõikes 2 sätestatud juhul.

(2) Vanaduspensionäriale, kellele oli määratud riiklik pension enne käesoleva seaduse jõustumist ja kellel ei teki õigust saada vanaduspensioni käesoleva seaduse alusel, säilitatakse vanaduspensioni liik ja pension arvutatakse käesoleva seaduse § 11 sätete kohaselt. Kui arvutatud pension osutub väiksemaks varem makstud pensionist, jätkatakse pensioni maksmist endises suuruses.

(2¹) Toitja 3- kuni 14-aastast last, venda, õde või lapselast oma perekonnas kasvataval ühel vanematest, lesel või eestkostjal, kellele oli perioodil 2000. aasta 1. aprillist kuni 2001. aasta 31. detsembrini makstud toitjakaotuspension, jätkatakse pensioni maksmist endises suuruses ja tingimustel kuni määratud tähtajani.
[RT I 2002, 53, 338- jõust. 01.07.2002]

(3) Isikul, kellele oli enne kaitseväeteenistuse seaduse jõustumist määratud töövõimetuspension kaitseväeteenistuses teenistusülesannete täitmisel või seoses teenistuskohustustega tekkinud püsiva töövõimetusel, säilib õigus töövõimetuspensionile.

(4) Isikul, kelle pensionile oli enne kaitseväeteenistuse seaduse jõustumist juurde arvutatud pensionilisa 25 protsenti rahvapensioni määrast kaitseväeteenistuses teenistusülesannete täitmisel või seoses teenistuskohustustega saadud vigastusest või sellega seotud haigusest põhjustatud püsiva töövõimetusel, säilib õigus nimetatud pensionilisale.

(5) [Kehtetu -RT I 2003, 88, 589- jõust. 01.01.2004]

§ 61. Pensioni baasosa, aastahinde ja rahvapensioni määra väärtused

(1) 2002. aasta 1. jaanuarist 31. märtsini on pensioni baasosa 410 krooni, aastahinne 27 krooni 85 senti ja rahvapensioni määr 800 krooni.

(1¹) 2002. aasta 1. juulist 2003. aasta 31. märtsini on pensioni baasosa 444 krooni 44 senti, aastahinne 31 krooni 69 senti ja rahvapensioni määr 867 krooni 20 senti.

(1²) 2003. aasta 1. juulist 2004. aasta 31. märtsini on pensioni baasosa 577 krooni 33 senti.

(1³) 2004. aasta 1. aprillil tõstetakse pärast indekseerimist täiendavalt pensioni baasosa 50 krooni ja aastahinnet 1,13 krooni võrra.

(1⁴) 2005. aasta 1. juulil tõstetakse pensioni baasosa 150 krooni, aastahinnet 3,02 krooni ja rahvapensioni määra 100 krooni võrra.

(1⁵) 2006. aasta 1. aprillil tõstetakse pärast indekseerimist pensioni baasosa 60 krooni ja aastahinnet 1,53 krooni võrra.

(1⁶) 2007. aasta 1. juulil tõstetakse pensioni baasosa 250 krooni ja rahvapensioni määra 150 krooni võrra.
[RT I 2007, 40, 286- jõust. 23.06.2007]

(2) Pensioni baasosa, aastahinde ja rahvapensioni määra väärtused järgmistel perioodidel leitakse käesoleva seaduse §-s 26 sätestatud korras.

§ 61¹. Statsionaarses õppevormis õppimine

Käesoleva seaduse § 20 lõike 2 punktis 1, § 41 lõikes 4 ja § 43 lõikes 1 sätestatud täiskoormusega õppe nõude asemel nõutakse enne 2003/04. õppeaastat õppeasutusse vastuvõetud isikutelt statsionaarses õppevormis õppimist.

[RT I 2003, 20, 116- jõust. 10.03.2003]

§ 61². Pensioni määramine ja ümberarvutamine tagasiulatuvalt

Pensionäriale, kellel seaduse jõustumisel või muutmisel tekib õigus pensionile, pensionilisale või täiendavale pensionistaažile, määratakse pension või arvutatakse pension ümber seaduse jõustumise või vastava muudatuse jõustumise päevast arvates, kui avaldus ja pensioni määramiseks vajalikud dokumendid on esitatud kuue kuu jooksul, arvates seaduse või vastava muudatuse jõustumisest. Avalduse hilisema esitamise korral määratakse pension kooskõlas käesoleva seaduse § 32 lõikega 2 või arvutatakse pension ümber kooskõlas käesoleva seaduse § 25 lõikega 1.

[RT I, 02.07.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 61³. Riigieelarves ettenähtud sihtotstarbelised eraldised pensionikindlustuse reservi ja erakorralisse reservi

Käesoleva seaduse § 56 lõike 1 punktis 4 nimetatud sihtotstarbeliste eraldistena pensionikindlustuse reservi ja erakorralisse reservi käsitletakse ka enne 2008. aasta 1. jaanuari riigieelarvetega pensionikindlustuse reservi ja erakorralisse reservi eraldatud vahendeid.

[RT I 2007, 62, 395- jõust. 01.01.2008]

§ 61⁴. Pensioni väljamaksmine

(1) Riikliku pensioni väljamaksmine käesoleva seaduse § 36 lõigetes 1 ja 5 sätestatud korras toimub alates 2009. aasta 1. veebruarist.

[RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

(2) Kuni 2009. aasta 1. veebruarini makstakse riiklikku pensioni Sotsiaalkindlustusameti kaudu igakuuliselt jooksva kuu eest vastavalt pensionäri soovile panka pensionäri arvele või posti teel maksja kulul. Riikliku pensioni kandmine välisriigis asuvasse panka pensionäri arvele toimub saaja kulul.

[RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

(3) Enne 2009. aasta 1. veebruari määratud riiklik pension makstakse alates 2009. aasta 1. veebruarist välja käesoleva seaduse §-s 36 sätestatud korras.

[RT I 2008, 48, 264- jõust. 23.11.2008]

(4) Kui pensionär ei ole Sotsiaalkindlustusametile teatanud oma arvelduskonto numbrit ega teinud või edastanud § 36 lõike 1 punkti 2 kohast avaldust ja seetõttu ei ole käesoleva seaduse §-s 36 sätestatud korras võimalik pensioni maksta, peatatakse alates 2009. aasta 1. veebruarist pensioni maksmine. Pärast vastava avalduse ja isikut tõendavate dokumentide seaduse § 2 lõikes 2 sätestatud dokumendi esitamist makstakse pension välja tagantjärele.
[RT I, 06.12.2012, 1- jõust. 01.01.2013]

§ 61⁵. Analüüsikohustus

Vabariigi Valitsus koostab 2019. aastaks analüüsi käesolevas seaduses sätestatud vanaduspensioniea mõju kohta pensionikindlustussüsteemi finantsilisele ja sotsiaalsele jätkusuutlikkusele ning esitab Riigikogule vajaduse korral ettepaneku käesoleva seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniea muutmiseks või paindliku vanaduspensioniea kehtestamiseks.
[RT I 2010, 18, 97- jõust. 16.05.2010]

§ 61⁶. Erisused eurole üleminekul

Pensioni baasosa, aastahinne ja rahvapensioni määr arvestatakse eurodesse vastavalt Eesti krooni ja euro suhtele, mis määratakse kindlaks Euroopa Liidu Nõukogu poolt vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikele 3.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 61⁷. Paragrahvi 16 lõigete 10³ ja 10⁴ rakendamine

Isikule, kes on esitanud ekspertiisitaotluse püsiva töövõimetuse tuvastamiseks enne käesoleva seaduse § 16 lõigetes 10³ ja 10⁴ sätestatud tingimuste jõustumist, kohaldatakse menetlust, mis kehtis taotluse esitamise ajal.
[RT I, 27.03.2012, 6- jõust. 01.06.2012]

14. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 62.–§ 67.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 68. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2002. aasta 1. jaanuaril.

¹Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/41/EL füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 86/613/EMÜ (ELT L 180, 15.07.2010, lk 1–6).
[RT I, 02.07.2012, 8- jõust. 01.08.2012]